

EXAMENUL DE BACALAUREAT – 2007
**Proba scrisă la MATEMATICĂ
PROBA D**
Varianta 083

Profilul: Filiera Teoretică: sp.: matematică-informatică, Filiera Vocațională, profil Militar, Specializarea: specializarea matematică-informatică

♦ Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu. Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

La toate subiectele se cer rezolvări cu soluții complete
SUBIECTUL I (20p)

- (4p) a) Să se calculeze distanța dintre punctele $A(3, 1, 2)$ și $B(2, 3, 1)$.
- (4p) b) Să se determine $x \in \mathbb{R}$ astfel încât punctele $A(1, 2)$, $B(3, 4)$ și $M(0, x)$ să fie coliniare.
- (4p) c) Să se calculeze partea reală a numărului complex $z = \frac{1}{3+4i}$.
- (4p) d) Să se determine aria unui triunghi echilateral cu perimetrul egal cu 3.
- (2p) e) Să se determine $a \in \mathbb{R}$ pentru care dreptele de ecuații $x + y + 2 = 0$ și $3x + ay + 5 = 0$ sunt paralele.
- (2p) f) Să se determine coordonatele punctelor de intersecție dintre dreapta de ecuație $3x + y = 0$ și cercul de ecuație $x^2 + y^2 = 10$.

SUBIECTUL II (30p)
1.

- (3p) a) Să se arate că $\lg \frac{2}{1} + \lg \frac{3}{2} + \lg \frac{4}{3} + \dots + \lg \frac{10}{9} = 1$.
- (3p) b) Să se determine probabilitatea ca un element din Z_6 să fie inversabil față de operația de înmulțire.
- (3p) c) Să se rezolve ecuația $A_x^2 = 20$, pentru $x \in \mathbb{N}$, $x \geq 2$.
- (3p) d) Să se determine câtul și restul împărțirii polinomului $f = X^4 + X^2 + 2$ la polinomul $g = X^2 + X + 1$.
- (3p) e) Se consideră progresia geometrică $(a_n)_{n \in \mathbb{N}^*}$, cu $a_1 = 1$ și $a_2 = 2$. Să se calculeze a_{10} .

2. Se consideră funcția $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = \sin x - x$.

- (3p) a) Să se calculeze $f(0)$.
- (3p) b) Să se calculeze $f'(x)$, $x \in \mathbb{R}$.
- (3p) c) Să se calculeze $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x)}{x}$.
- (3p) d) Să se calculeze $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{f(x)}{x}$.
- (3p) e) Să se calculeze $\int_0^{\frac{\pi}{2}} f(x) dx$.

SUBIECTUL III (20p)

Se consideră polinomul $f_n = 1 + \frac{X}{1!} + \frac{X(X+1)}{2!} + \dots + \frac{X(X+1)(X+2)\dots(X+n-1)}{n!} \in \mathbf{C}[X]$,

$n \in \mathbf{N}^*$ și matricele $O_3 = \begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$, $I_3 = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$ și $A \in M_3(\mathbf{C})$, cu $A^4 = O_3$.

- (4p) a) Să se calculeze $f_n(0)$.
- (4p) b) Să se calculeze $f_n(-1)$.
- (4p) c) Să se arate că $f_n = \frac{1}{n!} (X+1)(X+2)\dots(X+n)$, $\forall n \in \mathbf{N}^*$.
- (2p) d) Să se arate că polinomul f_n are rădăcinile $x_1 = -1$, $x_2 = -2$, ..., $x_n = -n$, $\forall n \in \mathbf{N}^*$.
- (2p) e) Să se arate că $(I_3 - x \cdot A)(I_3 + x \cdot A + x^2 \cdot A^2 + x^3 \cdot A^3) = I_3$, $\forall x \in \mathbf{C}$.
- (2p) f) Să se arate că $\det(I_3 - x \cdot A) = 1$, $\forall x \in \mathbf{C}$.
- (2p) g) Să se calculeze $\det(f_3(A))$.

SUBIECTUL IV (20p)

Se consideră funcția $f : [1, \infty) \rightarrow \mathbf{R}$, $f(x) = \frac{1}{x^\alpha}$, $\alpha > 0$ și sirurile

$$x_n(\alpha) = 1 + \frac{1}{2^\alpha} + \frac{1}{3^\alpha} + \dots + \frac{1}{n^\alpha}, \quad n \in \mathbf{N}^*, \quad I_n(\alpha) = \int_1^n f(x) dx, \quad n \in \mathbf{N}^*.$$

- (4p) a) Să se calculeze $f(1)$.
- (4p) b) Să se calculeze $f'(x)$, $x \geq 1$.
- (4p) c) Să se arate că $\lim_{n \rightarrow \infty} I_n(\alpha) = \begin{cases} \infty, & \alpha \in (0, 1] \\ \frac{1}{\alpha-1}, & \alpha > 1 \end{cases}$.
- (2p) d) Să se arate că $\frac{1}{n^\alpha} \leq \int_{n-1}^n f(x) dx \leq \frac{1}{(n-1)^\alpha}$, $\forall n \in \mathbf{N}$, $n \geq 2$.
- (2p) e) Să se arate că $x_n(\alpha) - 1 \leq I_n(\alpha) \leq x_{n-1}(\alpha)$, $\forall n \in \mathbf{N}$, $n \geq 2$.
- (2p) f) Să se arate că sirul $(x_n(\alpha))_{n \in \mathbf{N}^*}$ este divergent pentru $\alpha \in (0, 1]$ și convergent pentru $\alpha > 1$.
- (2p) g) Să se arate că $\lim_{n \rightarrow \infty} (e^{x_{n+1}(1)} - e^{x_n(1)}) = e^c$, unde $c = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{2} + \dots + \frac{1}{n} - \ln n \right)$.

Varianta 83

Subiectul I.

- a) $AB = \sqrt{6}$.
 b) $x = 1$.
 c) $\operatorname{Re}(z) = \frac{3}{25}$.
 d) Aria triunghiului este $\frac{\sqrt{3}}{4}$.
 e) $a = 3$.
 f) $A(1, -3)$ și $B(-1, 3)$.

Subiectul II.

1.

- a) $\lg \frac{2}{1} + \lg \frac{3}{2} + \lg \frac{4}{3} + \dots + \lg \frac{10}{9} = 1$.
 b) Probabilitatea căutată este $p = \frac{1}{3}$.
 c) $x = 5$.
 d) Câtul împărțirii este $q = X^2 - X + 1$, iar restul este $r = 1$.
 e) $a_{10} = 512$.

2.

- a) $f(0) = 0$.
 b) $f'(x) = \cos x - 1$, $\forall x \in \mathbf{R}$.
 c) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x)}{x} = 0$.
 d) $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{f(x)}{x} = -1$.
 e) $\int_0^{\frac{\pi}{2}} f(x) dx = 1 - \frac{\pi^2}{8}$.

Subiectul III.

- a) $f_n(0) = 1$.
 b) $f_n(-1) = 0$.
 c) Din enunț deducem că $\forall n \in \mathbf{N}^*$, $f_n = f_{n-1} + \frac{X(X+1)(X+2) \cdot \dots \cdot (X+n-1)}{n!}$

Folosind relația anterioară, se demonstrează prin inducție că

$$\forall n \in \mathbf{N}^*, f_n = \frac{1}{n!} (X+1)(X+2) \cdot \dots \cdot (X+n).$$

d) Evident, folosind punctul **c)**.

e) Deoarece $I_3 \cdot A = A \cdot I_3 = A$, obținem:

$$(I_3 - x \cdot A)(I_3 + x \cdot A + x^2 \cdot A^2 + x^3 \cdot A^3) = I_3 - x^4 \cdot A^4 \stackrel{ip}{=} I_3, \quad \forall x \in \mathbf{C}.$$

f) Din **e)** obținem că $\det(I_3 - x \cdot A) \neq 0, \quad \forall x \in \mathbf{C}$.

Deducem că că funcția g este constantă, deci $\forall x \in \mathbf{C}, g(x) = g(0) = \det(I_3) = 1$.

g) Avem $f_3 = (1+X)\left(1+\frac{1}{2}X\right)\left(1+\frac{1}{3}X\right)$ și

$$f_3(A) = (I_3 + A)\left(I_3 + \frac{1}{2}A\right)\left(I_3 + \frac{1}{3}A\right) = g(-1) \cdot g\left(-\frac{1}{2}\right) \cdot g\left(-\frac{1}{3}\right) = 1.$$

Subiectul IV.

a) $f(1) = 1$.

b) $f'(x) = \frac{-\alpha}{x^{\alpha+1}}, \quad x \geq 1$.

c) $I_n(\alpha) = \frac{x^{1-\alpha}}{1-\alpha} \Big|_1^n = \frac{1}{1-\alpha} \cdot (n^{1-\alpha} - 1), \quad \text{pentru } \alpha \neq 1$.

Dacă $\alpha \in (0, 1)$, atunci $n^{1-\alpha} \rightarrow \infty$, deci $\lim_{n \rightarrow \infty} I_n(\alpha) = \infty$.

Dacă $\alpha = 1$, $\lim_{n \rightarrow \infty} I_n(1) = \lim_{n \rightarrow \infty} (\ln n) = \infty$.

Dacă $\alpha > 1$, atunci $n^{1-\alpha} \rightarrow 0$, deci $\lim_{n \rightarrow \infty} I_n(\alpha) = \frac{1}{\alpha-1}$.

d) Pentru $n \in \mathbf{N}, n \geq 2$, din **b)** deducem că funcția f este strict descrescătoare pe $[n-1, n]$, deci $\forall x \in [n-1, n]$, avem $f(n) \leq f(x) \leq f(n-1)$.

Integrând ultima relație pe intervalul $[n-1, n]$ obținem concluzia.

e) Înlocuindu-l pe n pe rând cu fiecare dintre numerele $2, 3, \dots, n$ în inegalitatea din punctul **d)** și adunând relațiile, se obține afirmația din enunț.

f) Sirul $(x_n(\alpha))_{n \in \mathbf{N}^*}$ este, evident, strict crescător, deci are limită în $\overline{\mathbf{R}}$.

Dacă $\alpha \in (0, 1]$, folosind **e)** obținem: $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n(\alpha) = \infty$.

Dacă $\alpha > 1$, folosind **e)** obținem că există $M > 0$ astfel încât $x_n(\alpha) \leq I_n(\alpha) + 1 \leq M$, deci sirul $(x_n(\alpha))_{n \in \mathbf{N}^*}$ este convergent.

$$\mathbf{g)} \lim_{n \rightarrow \infty} (e^{x_{n+1}(1)} - e^{x_n(1)}) = \lim_{n \rightarrow \infty} e^{x_n(1)} (e^{x_{n+1}(1)-x_n(1)} - 1) = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{e^{c_n+\ln n} \left(e^{\frac{1}{n+1}} - 1 \right)}{\frac{1}{n+1}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n \cdot e^{c_n}}{n+1} = e^c.$$